

Nederland in kopgroep fiscale vergroening

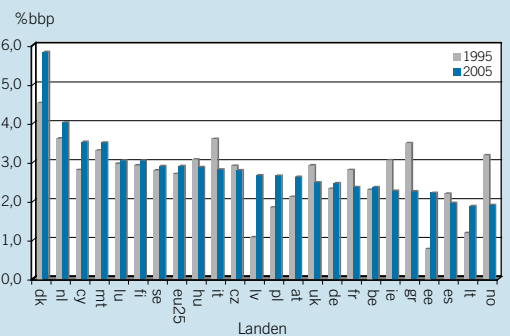
Internationaal gezien is het aandeel van groene belastingen als percentage van het bbp in Nederland hoog. Na Denemarken neemt Nederland de tweede positie in binnen de Europese Unie in (zie grafiek). Ten opzichte van 1995 is het aandeel van de milieubelastingen in ons land in 2005 verder gestegen. In de gehele Europese Unie is gemiddeld gezien sprake van een lichte stijging. Opmerkelijk is dat in diverse landen het aandeel van milieubelastingen gedaald is. Daardoor is het gewogen gemiddelde binnen de EU zelfs licht afgenomen.

De milieubelastingen zijn onderverdeeld in drie categorieën: energiebelastingen (accijnzen op minerale oliën en de energiebelasting); belastingen op mobiliteit (motorrijtuigenbelasting en de belasting bij aankoop van auto's); belastingen op vervuiling en grondstoffen (onder andere waterschapsheffingen en de rioolrechten). Deze belastingen vormen volgens Eurostat in 2005 respectievelijk 2,1%, 1,3% en 0,6% van het bbp. Daarmee neemt Nederland op de ranglijst de 12de, 4de en 2de positie in. Hoewel ons land met de energiebelasting in de middenmoot zit, scoren we in de twee andere categorieën hoog, wat de tweede positie in het totale aandeel van milieubelastingen verklaart.

Met de nieuwe plannen van het kabinet zal Nederland naar verwachting haar plaats in de kopgroep van Europa verder verstevigen. Het kabinet zet in op een verdere differentiatie in de autobelastingen, een belastingverhoging op milieuonvriendelijke brandstoffen en energie, en de introductie van een vlieg- en verpakkingenbelasting. Hierdoor zullen de opbrengsten van de milieubelastingen naar verwachting met structureel circa 1,5 miljard euro stijgen. Met de verdere vergroening van de belastingen wordt beoogd de milieukosten meer tot uitdruk-

king te laten komen in de te betalen prijs door de consument. Daardoor zal de consument zijn gebruik verminderen of eerder overstappen op milieuvriendelijke alternatieven.

Aandeel van milieubelastingen in het bbp in de EU; 1995 en 2005

Bron: Eurostat

Monetaire Zaken

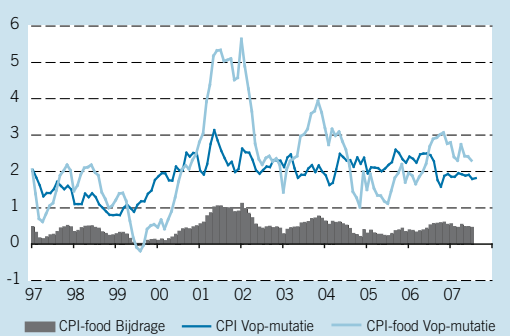
JOLANDA PEETERS (DNB)

Agflatie

In een jaar tijd is de prijs van maïs op de wereldmarkt met ruim 50% toegenomen. Ook de prijzen van sommige andere landbouwproducten, zoals sojabonen en tarwe, zijn de afgelopen tijd snel gestegen. Deze ontwikkelingen hebben de angst voor agflatie (een blijvende verhoging van de inflatie door stijgende prijzen van agrarische producten) aangewakkerd. Tot nu toe is de bijdrage van voedselprijzen aan de inflatie in het eurogebied echter relatief beperkt gebleven (zie grafiek). Dit komt in de eerste plaats doordat voedsel een relatief klein gewicht heeft in het uitgavenpatroon. In 2007 maakt de categorie onbewerkt voedsel ongeveer 7,5% uit van de HICP in het eurogebied, terwijl de categorie bewerkte voedsel nog geen 12% uitmaakt. Daarbij moet worden bedacht dat de prijsstijging is geconcentreerd bij enkele landbouwproducten, zoals granen en oliezaden. Hierdoor werken prijsstijgingen niet volledig door in de prijsontwikkeling in de ((on)bewerkte) voedselcategorieën, en dus in de HICP. Bovendien hebben supermarkten een deel van de prijsstijgingen opgevangen in hun marges in plaats van deze door te berekenen aan consumenten.

Hoe de prijzen van landbouwproducten zich op termijn ontwikkelen, is lastig te voorspellen. Gegeven het belang van klimatologische omstandigheden voor het oogsten van landbouwproducten is een hoge volatiliteit in de prijzen van landbouwproducten niet ongewoon. Tegenvallende graanoogsten verklaren dan ook een belangrijk deel van de forse prijsstijging van het afgelopen jaar. Een belangrijke structurele factor is echter de toenemende vraag naar biobrandstoffen. Hierdoor zal – volgens de voorspellingen van de OECD en de FAO – het prijspeil van enkele landbouwproducten (waaronder maïs, tarwe, sojabonen) op een iets hoger niveau uitkomen dan in het afgelopen decennium. Op de langere termijn zal de prijsontwikkeling van deze landbouwproducten vooral afhangen van de

Bijdrage van voedselprijzen aan inflatie in het eurogebied (in procenten)

Bron: DNB

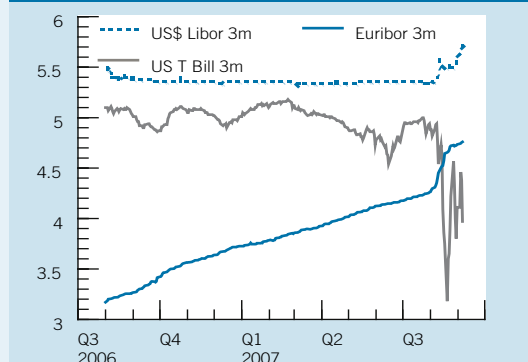
prijsontwikkeling van olie en gas en de mate van technologische vooruitgang, met name ten aanzien van de tweede generatie biobrandstoffen. Deze tweede generatie brandstoffen leggen minder beslag op landbouwgoederen.

Een vertrouwenscrisis

De problemen op de Amerikaanse hypotheekmarkt zijn in de afgelopen weken overgeslagen naar financiële markten wereldwijd. Hierbij gaat het feitelijk niet alleen maar om de problematiek van de zogenaamde Amerikaanse sub-prime hypotheek, maar staat ook het vertrouwen in financiële instellingen, financiële intermediairs en mogelijk zelfs de monetaire autoriteiten ter discussie. De crisis op financi-

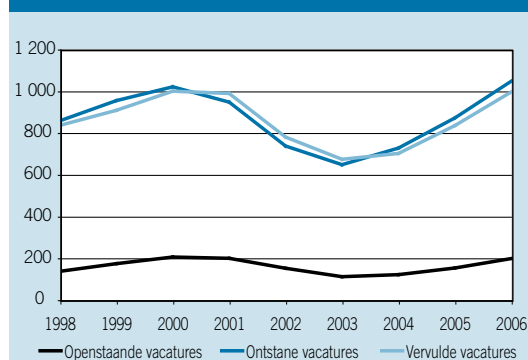
ele markten wordt onder meer door monetaire autoriteiten gekarakteriseerd als een herwaardering van risico of een afname van risicotolerantie. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat, tegen de achtergrond van een zoektocht naar rendement door marktpartijen, risico's in de afgelopen jaren niet geheel meer op hun juiste waarde waren gewaardeerd. Zo bekeken heeft de crisis een louterend effect. De huidige crisis gaat evenwel verder, in die zin dat nu, achteraf, voor velen blijkt dat niet alleen de waardering, maar ook de inschatting van risico's onjuist is geweest. Financiële instellingen hebben complexe gestructureerde producten geconstrueerd, waarbij uiteindelijk nog slechts weinigen begrepen met wat voor risico's werd gespeeld. Financiële intermediairs hebben eindbeleggers wijs gemaakt dat zij niet kunnen achterblijven bij het opnemen van dergelijke producten in hun portefeuille, terwijl zij feitelijk niet op de hoogte waren van het gelopen risico. En tenslotte hebben toezichthouders deze praktijken aangemoedigd omdat hiermee risico's gemakkelijk van financiële instellingen zouden kunnen worden afgewenteld naar eindbeleggers, waarmee risico's beter zouden worden gespreid. Het resultaat is een crisis die zich in snel tempo verspreidt omdat in essentie het vertrouwen in het financiële stelsel is geschaad en zelfs het vertrouwen tussen financiële instellingen onderling ter discussie staat. De opmerkelijke stijging van interbancaire geldmarkttarieven, vooral gegeven het feit dat monetaire autoriteiten tegelijkertijd op ongekende schaal liquiditeiten in het systeem pompen, zijn in dat opzicht een teken aan de wand. In de VS leidde dat tevens tot een uiterst zeldzame discrepantie tussen de rente op schatkistpapier (T-Bills) en interbancair krediet. Marktpartijen wantrouwen de soliditeit van financiële instellingen en brengen overtollige middelen massaal onder in overheidspapier.

Treasury bills VS en interbancair (3-maands)

Bron: FDA

Vacatures, 1998–2006 (x 1000)

Bron: CBS

Meer vacatures open

Het sterke herstel van de arbeidsmarkt weerspiegelt zich in het aantal vacatures dat open staat. Eind december 2006 bereikte het aantal openstaande vacatures (gecorrigeerd voor seizoensinvloeden) een record van 222.000. Dat waren er 55.000 meer dan een jaar eerder. In 2005 bedroeg de groei ook al 30%.

Het gemiddeld aantal vacatures in de commerciële dienstverlening nam toe van 89.000 in 2005 naar

114.000 in 2006. Binnen de zakelijke dienstverlening was de groei relatief het sterkst in de ict-sector. Hier steeg in 2006 het aantal vacatures met meer dan 50% tot 9.400 duizend. Absoluut gezien was de groei het grootst bij de advocatenkantoren, accountants, architecten- en ingenieursbureaus. Tussen 2005 en 2006 steeg het aantal vacatures daar van 15.000 naar 20.000.

In de handel stonden gemiddeld 33.000 vacatures open. Dat was bijna een derde meer dan een jaar eerder. De handel bestaat uit de autohandel en -reparatie, de detail- en de groothandel. Bijna 90% van de vacatures in de handel ontstaat in de detail- en groothandel.

Economisch was 2006 het beste jaar sinds 2000, het laatste jaar van de vorige periode van hoogconjunctuur. In 2006 stonden vacatures gemiddeld 72 dagen open. Dat is ongeveer gelijk aan 2000 toen een vacature gemiddeld 74 dagen open stond. In 2003 was er nauwelijks economische groei en lag het aantal vacatures op een dieptepunt. De vacatures stonden toen gemiddeld 59 dagen open. Na 2003 trok de economie weer aan en nam behalve het aantal vacatures ook de gemiddelde duur toe.

De vacatureduur nam tussen 2003 en 2006 vooral toe bij grotere bedrijven. Bij de middelgrote bedrijven was dat van 53 tot 72 dagen, bij grote bedrijven van 65 tot 80 dagen. Vacatures bij kleine bedrijven stonden tussen 60 en 63 dagen open en de duur veranderde dus nauwelijks. In de periode 2003–2006 stonden vacatures bij grote bedrijven altijd langer open dan bij middelgrote en kleine bedrijven.

De gemiddelde duur van een openstaande vacature kan worden geschat met het aantal openstaande vacatures en het aantal vervulde vacatures. De op deze wijze berekende duur moet echter eerder worden gezien als een relatieve maat dan als een reële schatting.